

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir). Za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47.61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 30. junija 1944

Preis - Cena L 0'80

Nova navodila Prevoda trgovcem

Na podlagi v § 2 naredbe o zapori vseh živil in krmil z dne 2. marca 1944, št. 29 (Službeni list šefa pokrajinske uprave številka 41-16 in 1.44) Prevodu danih pooblastil se odreja sledeče:

1. Ponovno se opozarja, da veljajo živilske nakaznice, nakazila in odrezki le v mesecu, za katerega so bili izdani (člen 7 naredbe bivšega Vis. komisariata za ljubljansko pokrajino z dne 24. aprila 1942).

Trgovcem je prepovedano izdajati živila na živilske nakaznice, nakazila in odrezke, ki so po preteku meseca postali neveljavni.

2. Trgovci smejo predložiti preskrbovalnemu uradu najkasneje do 4. vsakega meseca izrabljene odrezke živilskih nakaznic in bone nakazil (junjske odrezke torej do 4. julija) urejene kot dosedaj (na lepljene ali v ovojih) s seznamom oddanih odrezkov v dvojniki. Na duplikatu tega seznama potrdi preiskovalni urad začasno prevzem istih. To potrdilo je končno-veljavno v primeru, da kontrola ne ugotovi nepravilnosti ter o tem ne obvesti trgovca.

3. Preskrbovalni uradi ne smejo obračunavati predloženih odrezkov po navedenem dnevu. V utemeljenih izjemnih primerih odloča o tem Prevod.

4. Lastniki živilskih nakaznic (potrošniki) morajo najdalje do 3. v mesecu predložiti trgovcu nakaznice, da jim odreže naročilnice. Po tem dnevu sprejema naročilnice le pristojni preskrbovalni urad (v Ljubljani »Prevodu«, Novi trg 4-II, soba 12).

5. Trgovci morajo oddati pravilno urejene naročilnice s seznamom o njih vrsti in številu do 6. dotičnega meseca pristojnemu preskrbovalnemu uradu (v Ljubljani »Prevodu«, Novi trg 4-II, soba 12).

6. Trgovci morajo sestaviti zadnjo v mesecu po zaključku prodaje točen popis na ta dan preostalih zalog racioniranih živil, mila in vžgalic. Na tem popisu morajo tudi podati izjavo, da je popis popoln in pravilen. Podpisani pregled morajo izročiti preskrbovalnemu uradu najkasneje do 3. sledečega meseca (v Ljubljani »Prevodu«, Gosposka ul. 12/I, soba št. 11).

7. Nove zaloge racioniranih živil bodo prejeli le trgovci, ki so izpolnili svoje obveznosti, navedene v točkah 5. in 6.

8. Izdaja mesa se bo obračunavala po dosedanjem pravilniku.

Oddaja odrezkov živilskih in tobačnih nakaznic

Vsi trgovci, gostinski obrati, peki in trafikanti morajo odslej oddati po odredbah »Prevodu« odrezke živilskih in tobačnih nakaznic najkasneje do 4. v mesecu.

Zato bo mestni preskrbovalni urad prevzemal odrezke za junij v II. nadstropju palače Bate tako, da pridejo na vrsto prodajalci po naslednjem redu:

3. julija trgovci z začetnicami A do F od 8. do 9. ure; z začetnicami G do Ka od 9. do 10. ure; z začetnicami Ke do Ku od 10. do 11. ure; z začetnicami L do Ml od 11. do 12. ure; z začetnicami Mo do Pl od 12. do 13. ure; z začetnicami Po do Sl od 13. do 14. ure in trgovci z začetnicami Šo do Ž od 14. do 15. ure.

4. julija trafikanti z začetnicami A do H od 8. do 9. ure; z začetnicami I do L od 9. do 10. ure;

Pod tem naslovom piše med drugim nedeljski »N. Wiener Tagblatt«:

Kadar bodo prišle v zgodovino velikanske izgube Anglo-Amerikancev na ljudeh in materialu pri invaziji na francoska tla, tedaj se bo mogel zapisati tudi paradoks, da se je že to na norost spominjajoče tvegano podjetje neverjetno poceni finansiralo. Na strani izgub so sicer hekatombe mrtvih, ki so padli na morju ali na kopnem, toda na aktivni strani je vsota 80 milijard frankov, ki jo je prinesla invazija zaveznikom. Ne sicer na legalen način, temveč z zelo protipostavnim delovanjem tiskarskega stroja. Teh 80 milijard frankov je oni rezervoar, iz katerega bodo zavezniki krili vse gotovinske izdatke v Franciji, kar bo brez dvoma zelo pocenilo vojaško pustolovščino v Franciji, vrhu tega pa bo padla ta pocenitev v celoti v breme Francije.

Pri sestavljanju načrtov za invazijo so bili zavezniki četrtič postavljeni pred nalogo, da uredijo valutno vprašanje v deželi, ki bi jo mogli zasesti. Kako samolastno so se določile zamenjevalne relacije, se je prvič pokazalo pri zasedbi Severne Afrike. Čeprav sta sklenili Francija in Anglija leta 1939. dogovor, po katerem bi moral znašati tečaj francoskega franka vsvo vojno in še šest mesecev po vojni 176.6 frankov za angleški funt, se je vendarle po zasedbi Sev. Afrike določil tečaj na 300 frankov ali za približno 70 odstotkov višje. Kasneje se je ta tečaj na pritisk de Gaullovihih uradov znižal po dogovoru v Casablanci na 200 frankov. Ker pa so vojaške oblasti neprestano dovažale nov denar v deželo in ker se niso mogle iz tega nastale inflacijske sile zavreti, je ta valutna relacija zaradi dviga cen že davno zastarela in tako se že govori, da se bo tečaj funta zopet določil na 300 francoskih frankov. Da bi se mogla kriti skokoma narasla potreba po plačilnih sredstvih, je priskočila na pomoč osrednja banka Alžirskega odbora banka Caisse Centrale de la France d'Outre-Mer, ki je pred kratkim preselila svoj sedež iz Londona v Alžir in ki je zvišala svojo delniško glavnico od 100 na 500 milijonov frankov. Da bi se pa preprečilo nadaljnje razvrednotenje franka, je bilo med angleškim zakladnim uradom in Alžirskim odborom dogovorjeno, da ostane v veljavi dosedanj tečaj franka (200 za 1 angleški funt) in da se ta brez predhodne konzultacije obeh pogodbenikov ne more spremeniti.

Znane so tudi robustne valutne manipulacije zaveznikov v Italiji. Tu se je določil zamenjalni tečaj za funt na 400 lir proti predvojnemu tečaju 75 lir. S to za petkratno povečano kupno silo funta se je mogla finančna organizacija UNNRA zelo aktivno udeležiti nakupovanja umetnin. Bogati dotok denarja v deželo pa je silno povečal druginjo.

Tretji valutno tehnični eksperiment so si privoščili zavezniki na z začetnicami M do P od 10. do 11. ure in trafikanti z začetnicami R do Ž od 11. do 12. ure.

4. julija peki z začetnicami A do J od 15. do 16. ure; z začetnicami K do Pl od 16. do 17. ure in z začetnicami Po do Z od 17. do 18. ure.

Cenena invazija

Kerziki. Tu so delali v skladu z »osvobodilnim odborom« v Alžiru. Prva naredba je določala, da se vzamejo od Francoske banke izdani bankovci po 500, 1000 in 5000 frankov iz prometa, namesto njih pa se izdajo bankovci Alžirske banke. Iz prometa vzeli bankovci se morajo v dveh tednih deponirati pri neki banki. Od novih bankovcev dobi vsak le 5000 frankov za osebo, za vsakega nameščena pa delodajalec še po 3000 frankov. Kreditnim zavodom se za nedoločen rok prepove vsako izplačevanje gotovine na podlagi starejših dobroimetij. Za izdajo novih bankovcev je določen najvišji znesek do 2.5 milijarde frankov. Te navedbe naj bi zmanjšale obtoke bankovcev, hkrati pa bi omogočile kontrolo nad nastajanjem premoženja za časa zasedbe. Zadnjemu namenu služi tudi naredba, da se morajo deponirati vsi vrednostni papirji pri neki banki. Po žigosanju se vrnejo samo državni vrednostni papirji. Tako bi dobile oblasti popoln vpogled v premoženjsko stanje slehernega državljanca. Prisilna oprostitve gotovin, omejitve razpolaganja z bančnimi dobroimetji ter brezobzirno razgaljanje premoženjskega stanja so »prednosti«, ki jih je prinesla »osvoboditev« prebivalstvu Korzike.

Pri invaziji na zapadu so morali zavezniki četrtič rešiti akutno valutno tehnično vprašanje. Sedaj niso smatrali za potrebno, da bi se dogovorili z Alžirskim odborom ter so se enostavno poslužili tiskarskega stroja in natisnili v ameriških tiskarnah za 80 milijard francoskih frankov. Ta denar je

na razpolago invazijskim četam in njih poveljstvom. Novi »denar« tvorijo po londonskih vesteh bankovci po 5, 50, 100 in 500 frankov. Katere urad naj jamči za njih vrednost, še ni povedano. Da francosko prebivalstvo ne bi spoznalo resnice in da ne bi izgubilo zaupanje v to »valuto«, imajo novi »bankovci« pretisk »Serie DE 1944 Emis en France«. Tečaj teh bankovcev je določen na 50 frankov za 1 dolar in na 200 frankov za en funt. Označujejo se kot v Franciji izdani bankovci, čeprav so bili natisnjeni v USA, izdani pa od angleških oblasti. Ni zato čuda, če je Alžirski odbor oficialno protestiral proti izdaji teh bankovcev. Prvotno so se nameravali na podlagi pogajanj med zavezniki in vojaškimi poveljstvi in Alžirskim odborom izdati za invazijske potrebe posebnih, na angleško valuto glasečih se bankovci, ki naj bi se kasneje zamenjali v francoske bankovce. Kako pa se je sedaj izkazalo, so zavezniki samolastno in brez sporočila Alžirskemu odboru začeli tiskati francoske bankovce, od katerih se morejo spoznati le manjši bankovci kot novi natisi. Ti bankovci, ki nimajo niti avtoritete samozvanega Alžirskega odbora, pomenijo torej protipostavno izdajanje bankovcev največjega obsega. Z izdajo teh bankovcev po samolastno določenem tečaju si morejo Angleži in Amerikanci pridobiti v zaslednem ozemlju vrednosti, ne da bi jih plačali s kakršno koli finančno ali gospodarsko protivrednostjo. Tako so morali za spremembo občutiti to pot Francozi valutno tehnični terorski napad.

Kositer iz Cornwalla

Kositer je zelo stara kovina in zelo važen je bil že takrat, ko so stari narodi iz njega in bakra vlivali bron. Feničani, ki so že leta 1000 pred Kr. prišli do Atlantskega oceana, so pluli dalje proti severu do otokov, ki jih grški poročevalci imenujejo Kassiterides — otok kositra. Arheologi menijo, da so to današnji otoki Scilly ali pa Cornwall. Rimljanj so dobivali kositer iz Galije. Češke in saške kositrne rudnike so izkoriščali že v starem veku. Prvi kositrni rudnik na evropski celinji je v Krupki pri Toplicah na Češkem. Do 17. stoletja je Anglija producirala manj kositra ko Češka in Saška.

Kositrna doba evropskih dežel pa spada v preteklost. Največ kositra prihaja že dolgo iz Azije in Amerike. Velika ležišča njegovih rud so: v Aziji polotok Malaka, Kitajska, Burma, Indokina, Siam in Japonska; v Ameriki Bolivijska, Argentinska in Mehika; v Afriki Nigerialja, Kongo, Kamerun in Južnoafriška unija; v Avstraliji Južni Wales, Queensland in Tasmanija. Največ kositrnih rud v Evropi je v Angliji in Portugalski. Izmed kositrnih rud je najvažnejši kasiterit, ki vsebuje okrog 78% kositra. Od svetovne proizvodnje 183.700 ton kositra l. 1939. je prišlo 31% na Britansko Malajo, 17% na Nizozemsko Indijo, 15% na Siam in Kitajsko, 15% na Bolivijsko, 11% na Afriko in 11% na vse ostale.

Kositer ima glavno vlogo pri zlitinah, najbolj važen pa je pri proizvodnji bele pločevine. Umetnost izdelovanja bele pločevine so

odkrili v 17. stoletju na Češkem in Saškem, od prejšnjega stoletja pa je produkcija in uporaba bele pločevine za konzervne škatle narasla do ogromnih razmer. Na leto se izdelala po vsem svetu nad eno milijardo konzervnih škatel vseh oblik in velikosti.

Anglija, ki je klasična dežela kositra, je imela pred sedanjo vojno v svoji posesti najbogatejša ležišča kositrnih rud, zdaj, ko ni več kositra iz Vzhodne Azije, pa so spet prišli kositrni rudniki Cornwalla do velike veljave.

V teh rudnikih se je proizvodnja pospeševala tudi med prvo svetovno vojno, pozneje je pa močno nazadovala. »Kölnische Zeitung« navaja, da je l. 1940. od svetovne proizvodnje 237.600 ton kositra prišlo na Cornwall samo okrog 1500 ton. V začetku vojne je bilo v Cornwallu okrog 10.000 rudarjev, zaradi mobilizacije pa se je to število še precej znižalo. To je močno nazadovanje, kajti na Cornwall je prišlo nekdanje do 50% svetovne proizvodnje kositra. Producerska se zmanjšuje že od leta 1900, in je bila nekoliko povečana le med prvo svetovno vojno. Leta 1938. so ustavili delo v dveh velikih rovi. L. 1870. so delali v 150 rovi, l. 1938. v šestih, l. 1941. pa samo še v treh. Pozneje se je delo razširilo še na tri manjše rove. Divide družba East Pool and Agar Mine so l. 1916. znašale 15%, naslednje leto 25%, l. 1918 celo 50%, l. 1919. samo 10%, l. 1923. pa nič. Podobne finančne neuspehe so imele tudi druge družbe.

Predstavniki angleške vlade in

štirih podjetniških družb iz Cornwalla so imeli v zadnjem času konference o pospešitvi in povečanju proizvodnje v cornwallskih rudnikih in vlada je zagotovila družbam izdatne subvencije, da bi se izvedli dogovorjeni načrti obratovanja v polnem obsegu in produkcije, ki naj bi bila na višini l. 1917/18.

Zapiranje trgovin z živili

Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine obvešča trgovce z živili, da je šef pokrajinske uprave odločil sledeče: Da se morejo v danem roku in v redu opraviti dela na inventuri, obračunavanju živilskih nakaznic in vobče opravila, ki jih nalaga »Prevod«, se morajo trgovine z živili, izvezni mlekarne, zapirati popoldne na zadnji delavnik v mesecu; prvič dne 30. t. m. Če pade ta dan na soboto ali na dan pred praznikom, se trgovine zapro naslednji delavnik popoldne.

Nova socialna ureditev na Madžarskem

Madžarski minister za industrijo je govoril po radiu o novem socialnem redu na Madžarskem. V svojem govoru je minister navedel najnovejšo socialno naredbo vlade Sztojaya. Te naredbe določajo, da se v vseh obratih, kjer je zaposlenih vsaj 25 delavcev, nastavi tako imenovani delavski referenti, ki naj stalno nadzirajo socialni položaj delavcev ter presojajo delovne razmere tudi s socialnega in proizvodnega stališča. Poleg tega bodo zastopali delavske interese pri obratnem vodstvu od delavcev izvoljeni obratni odbori. Končno je izjavil minister, da hoče madžarska vlada pravčasno urediti socialna vprašanja; da se ne bi notranji položaj zaradi nezdravih socialnih razmer poslabšal.

Obnova grških bombažnih nasadov

Nemška trgovinska zbornica v Grčiji je objavila, da se bodo letos grški bombažni nasadi močno razširili, da bi se v nekaj letih dosegel pridelek, kakršen je bil leta 1937. Takrat so obsegali bombažni nasadi 60.000 ha, do leta 1942. pa so se skrčili na 9000 ha. Lanski načrt povečanja bombažnega pridelka je predvideval razširitev nasadov na 40.000 ha. Ko bodo nasadi razširjeni na 60.000 ha, bo dosežen povprečni predvojni letni pridelek 15.000 ton, ki popolnoma zadostuje za preskrbo dežele. Po vojni bo Grčija spet važen pridelovalec bombaža.

Romunski zadružni inštitut

Letno poročilo Romunskega nacionalnega zadružnega inštituta naglašja, da je bilo romunsko zadružništvo tudi lani pri vseh ovirah vojne dobe zelo delavno in uspešno. Zadružni inštitut je uspešno sodeloval pri vladni akciji za vnovčevanje žitnega pridelka in za preskrbo prebivalstva z raznimi življenjskimi potrebščinami. Kredit od Narodne banke mu je omogočil, da je odkupil od kmetov po uradnih cenah 45.000 vagonov žita. Denarni promet pri nabavi raznih potrebščin je dosegel 17.5 milijarde lejev. V romunski zadružni zvezi je bilo lani 7065 združ, ki imajo 1.56 milijona članov ter skoraj 18 milijard lejev premoženja.

Srbski delavci v Nemčiji

»Donauzeitung« piše, da je med mnogimi milijoni delavcev iz skoraj vseh dežel kontinenta delalo v Nemčiji tudi okrog 50.000 Srbov, ki z drugimi inozemskimi delavci vred pridobivajo koristne izkušnje med svojim udejstvovanjem v nemškem kmetijstvu in nemški industriji. Predsedki in napačni pojmi, s katerimi so mnogi prišli v Nemčijo, so odpadli in vsi bodo doma s pridom uporabljali svoje v Nemčiji pridobljene izkušnje. V kmetijstvu, v industriji, predvsem kemični in metalurški, in tudi v rudarstvu so se srbske delovne moči dobro obnesle.

Srbski delavci prebivajo v dobrih taboriščih, dobro so preskrbljeni in zaslužek je tolik, da lahko mesečno pošiljajo znatne zneske domov svojim družinam. Kmetijski delavci lahko pošljejo do 100, industrijski pa do 150 mark. Za socialno skrbstvo skrbijo tudi srbski delegati v Nemčiji.

Najvažnejša delovna področja Srbov v Nemčiji so Berlin in Ostmark (Dunaj, Štajerska, Koroška), a tudi na Bavarskem, Westfalskem, v Hannoveru in Württembergu so številne srbske delavske skupine. Posebno dobro so se srbske družine ušlele v nemškem kmetijstvu in skrbijo se tudi, da ostanejo srbske družine skupaj na istih delovnih mestih. Kdor se še danes javi za delo v Nemčiji, pride v kraje, ki so le malo ogroženi od letalskih napadov ali pa popolnoma varni, da bo lahko v miru in na varnem opravljal svoje delo.

Izvoz črev iz Grčije

V Grčiji obratujejo že 40 let številni obrati, ki prav dobro predelujejo in pripravljajo čreva, da jih potem tovarne mesnih izdelkov uporabljajo pri klobasah in salamah, ali pa da se iz njih izdelujejo strune. Grško predelovanje govejih, ovčjih in svinjskih črev zaostaja po kakovosti sicer za ruskim, v Evropi pa je še vedno najboljše.

Čreva so bila pred vojno tudi važno izvozno blago. Od letne proizvodnje je ostalo za domačo potrebo kakih 5 odstotkov. Od izvoza je prevzemala Nemčija okrog 70%, Švedska 20%, ostanek pa Švica, Danska in Madžarska. V zadnjem predvojnem letu je prevzela Nemčija za 774.000 mark 20 ton govejih, 45 ton ovčjih in 1 in pol tone svinjskih črev. L. 1939. je bil ves izvoz črev iz Grčije vreden 46.7 milijona drahem.

Kriza na romunskem trgu ur

Ker je uvoz ur iz Švice omejen na priložnostne privatne kompenzacije, je v Romuniji nastalo pomanjkanje ur. Une in sestavni deli se v zadnjem času tudi težko dobe na nemškem izvoznem trgu, romunska industrija pa zaradi pomanjkanja strokovnih moči še ni tako daleč, da bi sama izdelovala vse sestavne dele ur. Poskusi, da bi v Švici nabavljene sestavne dele pred uvozom montirali v Nemčiji, se tudi niso obnesli in tako so zdaj zaloge romunskih urarjev že zelo pičle, dosti dela je pa s popravili.

Zadružništvo v južnovzhodnih deželah

»Südost-Echo« in drugi nemški gospodarski listi poročajo veliko pozornost zadružništvu, pri tem pa čisto opozarjajo, da zadruge ne bi smele presegati svojih nacionalnih in strokovnih mej. Z drugimi besedami povedano: dežele ali pokrajine ter posamezne gospodarske stroke in panoge naj imajo svoje zadruge kot izraz in udejstvitvev vzajemnosti določenega kroga interesentov, ni pa dobro, če se od zadrug pričakuje ali če se jim celo poveri meddržavno gospodarsko udejstvovanje. Tako zadruge pri zunanji trgovini ne morejo imeti vodilne vloge. Zadruge so potrebne in koristne predvsem v agrarnih deželah in pri zunanji trgovini teh dežel, ki pa mora imeti enotno in neodvisno državno vodstvo, imajo tudi važne naloge.

Dežele evropskega jugovzhoda so razen Madžarske izrazito kmetijske in zato je tam tudi zadružništvo močno razvito. Na prvem mestu je Bolgarija, ki ima s svojimi rodbinskimi ali družinskimi zadrugami staro zadružniško tradicijo. Danes je v Bolgariji okrog 1500 kreditnih zadrug, ki imajo po večini tudi funkcije nakupnih in prodajnih zadrug ter so združene v Zvezi kmetijskih zadrug. Potem so še tako zvane ljudske banke, ki so zadruge posameznih meščanskih stanov in poklicev, n. pr. učiteljev, zdravnikov in uradnikov ter pridelovalcev tobaka. Predstavnica vseh bolgarskih zadrug je kmetijska in zadruga banka, ki igra v bolgarskem gospodarskem življenju važno vlogo.

Tudi v Rumuniji je zadružništvo močno razvito. Konec l. 1941. je bilo 7145 zadrug, ki so imele okrog 1.5 milijona članov ter nad 4 milijarde lejev obratnega kapitala. V deželi je 56 zadružnih zvez, nad njimi pa sta Zadružna centrala za izvoz in uvoz ter Centrala vinogradniških zadrug. Prva centrala ima 240 organizacij za nakup in vnovčevanje žitnega pridelka, druga, l. 1938. ustanovljena centrala pa združuje zadruge vinogradnikov in sadjarjev. Predstavnik vsega romunskega zadružništva je Nacionalni zadružni institut v Bukarešti, ki kontrolira nad 60 odstotkov vseh zadrug ter ima več obratov živilske industrije.

Pomanjkanje volne in bombaža v Švici

Zveza švicarskih trgovcev-grosistov s tekstilnim blagom je na svoji glavni skupščini ugotovila, da je uvoz bombaža in volne v Švico nezadosten. Surovega bombaža so lani uvozili samo 0.3% od povprečne predvojne letne uvozne količine. Uvoz volne je bil sicer večji, a je tudi nezadosten. V Argentini in Braziliji čakajo na uvoz v Švico velike zaloge volnene in bombažne preje in švicarska trgovinska delegacija je že ponovno posredovala pri britanski blokadni oblasti za dovoljenje transporta. Vrednost pričakovane volnene preje je 2.6 mil., bombažne preje pa okrog 300.000 švicarskih frankov.

». Romunski zadružni institut je kakor bolgarska kmetijska in zadruga banka važen faktor v državem gospodarstvu.

Na Madžarskem imajo centralo kreditnih zadrug ter zadružno zvezo »Hangya«, ki se je v zadnjih dveh letih močno uveljavila v madžarski zunanji trgovini, ker ima od vlade pooblastila za preskrbo izvoznega in za razdelitev uvoznega blaga.

Zveza kmetijskih zadrug v Srbiji obstoja že 50 let ter ima poleg kreditnih in nabavljajnih svojih zadrug v vseh panogah kmetijstva, poleg tega pa še zdravstvene in socialne zadruge ter več obratov živilske industrije.

Tudi na Hrvaškem je zadružništvo že staro, izredno močno pa se razvija v zadnjih dveh letih. Uradni list je v štirih mesecih objavil ustanovitev 92 novih zadrug. Za izvedbo raznih javnih del se ustanavljajo zadruge, vedno več je zadrug raznih poklicnih skupin in celo poglavnika telesna straža ima zdaj svojo zadrugo.

Slovaška zadružna centrala je nedavno slavila svojo 25letnico. V njej je včlanjenih 758 kreditnih, nad 800 konsumnih in precej obrtnih zadrug. Tudi slovaške zadruge imajo nekaj obratov živilske industrije.

V zadružništvu jugovzhoda so zavzele v zadnjem času pomembno mesto tudi zadruge nemškega prebivalstva. Nemška državna zveza kmetijskih zadrug »Raiffeisen« v Berlinu je navedla v svojem zadnjem poročilu na Hrvaškem 670, v Banatu 190, v Romuniji 525, na Slovaškem 127, na Madžarskem pa 460 zadrug nemških prebivalcev. Blagovna centrala teh zadrug je iz Bačke poslala v Nemčijo več tisoč ton semena od sončnice.

V južnovzhodnih deželah so se ustanovljale prej zadruge predvsem zaradi tega, ker je kmetom primanjkovalo denarnih sredstev, zdaj, ko imajo kmetje več denarja, pa so zadruge v prvi vrsti potrebne zaradi nabave kmetijskih strojev in drugih produkcijskih sredstev, v vojni dobi pa imajo zadruge tudi važno vlogo pri aprovizaciji dežel.

Na švedskem kultivirajo kok-sagis

Tudi na Švedskem kultivirajo novo kavčukovo rastlino kok-sagis, ki se je najprej dobro obnesla v Rusiji, potem pa v Nemčiji. V Nemčiji in Generalni guberniji so naročili 3300 kg sadik te rastline, ki morajo biti po najkrajši in najhitrejši poti odpremljene na Švedsko, ker jih je treba presaditi že v 36 urah. Lanski poskusi s kok-sagisom se na Švedskem niso obnesli, letos pa je vse preskrbljeno za pravočasno presaditev.

„ALPA“ Hranilni proizvodi LJUBLJANA

pisarna: skladišče: Vidovdanska cesta 18 telefon 47-07

Suho konzerviranje hranil. Čaji, čajni nadomestki. Gobe, izdelki iz gob.

Dišave in začimbe.

Trgovci! Kadar Vam grozi pokvarjenje raznih hranil radi vlage, mglavosti, črvov itd. ne zavrzite blaga. Mi Vam na novih modernih napravah blago higiensko steriliziramo, brez žvepla ali pare, samo z udarci vročega zraka.

Gostilničarski vestnik

živilske nakaznice in odrezki

Po gostinskih obratih in mlekarah nabrane junijske odrezke bo mestni preskrbovalni urad prevzemal 4. julija od 8. do 12. in od 15. do 18. ure v Mahrovji hiši na Krekovem trgu št. 10/I.

Ržena moka naj se v »Seznamu« vpiše v razpredelnico »Koruzna«, koruzna pa obračuna na zadnji strani tiskovine.

Odrezke je treba oddati v zapečatenih ovojih, na katerih mora biti žig onega obrata, ki odrezke oddaja. Obenem z odrezki pa morajo biti predloženi tudi »Seznami« v dvojniku in vpisnik.

Gostinski obrati in mlekarne bodo nakazila dobivali po naslednjem redu:

5. julija gostinski obrati in mlekarne z začetnicami A, B in C; 6. julija C in D; 7. julija E in F; 8. julija G in H; 10. julija I in J; 11. julija K; 12. julija L; 13. julija M, N in O; 14. julija P in R; 15. julija S in Š; 17. julija T in U; 18. julija V in 19. julija gostinski obrati in mlekarne z začetnicama Z in Ž.

Trgovinski register

VPISI:

»Gramozolom Verd«, družba z o. z. v Ljubljani in nemško besedilo »Schotterwerk Verd«. Obratni predmet: Pridobivanje in izkoriščanje gramoznice na Verdu, ustanavljanje, nakup in gradnja kamnolomov in gramoznic, apnenic ali opekarn za svoj kakor tudi za tuj račun, trgovanje z navedenimi predmeti, nakup in prevzemanje premičnin in nepremičnin v zvezi z izvrševanjem gorenjega poslovnega programa in v lastne namene družbe. Od osnovne glavnice v višini 200.000 lir je vplačano v gotovini 130.000 lir, stvarni vložek pa predstavlja vrednost 70.000 lir. Poslovodje: Breuer Jaroslav, stavbenik v Ljubljani, Josih Marija, roj. Breuer, in dr. Orožen Stanko, notarski pripravnik v Ljubljani. Družbo zastopata po dva poslovodji ali pa en poslovodja in en prokurist, in sicer vedno dr. Orožen Janko kolektivno z enim poslovodjo ali prokuristom.

»SIRK« tovarna metel Goljevšek & Pleša, Ljubljana. Obratni predmet: Tovarna metel, krtač in vseh v to stroko spadajočih izdelkov. Javna trgovska družba. Družbeniki: Goljevšek Aleksander, trgovec, Pleša Miroslav, trgovec, oba v Ljubljani. Družbo zastopa vsak družbenik samostojno.

SPREMEMBE IN DODATKI:

»LESNA« družba za eksport lesa z o. z. v Ljubljani in likvidaciji. Izbrise se likvidator Simončič Slave, vpiše pa se novi likvidator Javornik Staš v Ljubljani.

IZBRISI:

Česka industrijalna banka, podružnica v Ljubljani in likvidaciji. Po končani likvidaciji.

Občni zbori

Splošna industrijska delniška družba »NOVOBOR« v Ljubljani ima 21. redni občni zbor 12. julija ob 11. uri v družbinj pisarni v Ljubljani, Tavčarjeva 13.

Gospodarske vesti

V nemškem vrtnarstvu se je obdelana površina v letih 1939. do 1943. povečala od 138.000 na 335.000 ha. Povprečni hektarski donos je bil do l. 1942. stabilen, v l. 1943. pa je zaradi slabega vremena padel. L. 1944. je v znaku še bolj intenzivnega obdelovanja vrtov.

Prehrana v Rimu se je v zadnjem času poslabšala. Vojaške oblasti so bile prisiljene izdati oklice, v katerem opozarjajo, da se do konca vojne obroki živili ne bodo mogli povečati.

Hrvatska davčna uprava je objavila, da so stroški za reklamo pri odmeri pridobnine odbitna postavka.

Vsi železo predelujoči obrati na Hrvaškem morajo do konca junija oddati vse železne odpadke, ki jih sami ne morejo porabiti.

Pri hrvaškem kmetijskem ministru se je ustanovil zavod za gojitev češpelj. Zavod se bo bavi tudi z vsemi vprašanji, ki se tičejo predelovanja češpelj.

Romunska monopolna blagajna je zvišala cene za vse monopolne predmete. Cigare in cigarete so se podražile za 50 do 60 odstotkov, igralne karte pa za 100 odstotkov.

Cene za sladkor so se v Romuniji takole zvišale: za sladkorno sipo od 174 na 225, za sladkor v kockah od 176 na 230 lejev za kilogram. Primereno so se zvišale tudi cene za vse druge vrste sladkorja.

Bolgarski proizvajalci sladkorne pese dobe letos za vsako tono oddane sladkorne pese 3 kg sladkorja. Dosedaj so dobivali le en kilogram.

Turška Sümmar banka, ki je od države vključena v zunanjo trgovino in ki odloča pri ustanavljanju novih industrijskih podjetij, je preobremenjena in je morala odkloniti ustanovitev nove samotne tovarne. V svojem komentarju pravi, da ne more dobiti nobenega jamstva za zadovoljivo delo tovarne in da tudi ni dala država potrebnega denarja. 10 letna izkušnja banke je dokazala, da so podjetja v državnih rokah nerentabilna.

V Španiji je bilo v prvih treh mesecih izdanih koncesij za 100 novih industrijskih podjetij, od katerih je bilo izdanih 65 za izkoriščanje vodnih sil in postavitev elektrarn, 15 za ustanovitev plavžev, ostanek pa za druga industrijska podjetja. Te številke kažejo, kako zelo napreduje industrializacija Španije.

V Londonu se je v kratkem sestanek konferenca imperialne trgovine z volno. Konferenca bo razpravljala, kako bi se mogle v povojni dobi vnovčiti zaloge volne, ki znašajo sedaj 3.5 milijonov liber.

Angleška klirinška zadolžitve inozemstvu znaša trenutno 2 milijardi funtov. Ameriški finančni krogi predlagajo, naj Anglija spremeni te dolgeve v lastnorodne obveznosti, ki bi se tekleče amortizirale. London pa se temu upira, ker je britanska plačilna bilanca preveč negotova, da bi se mogle prevzeti takšne obveznosti. Predstoji Angliji ne bi škodovala, če bi se branila sedaj prevzeti obveznosti, pač pa bi škodovalo, če ne bi mogla izpolniti dogovorno prevzeti obveznosti. Upniki, ki bi radi hitro prišli do svojega denarja, morejo to takoj doseči, če kupijo angleško blago.

Zaloge surove volne v Argentini so narasle na 102.300 ton in so približno 70 odstotkov večje kot pred enim letom. Tudi število ovc se je v Argentini povečalo. Argentina mora svojo volno prodati v Evropi, ker USA ne kažejo zanimanja za argentinsko volno.

Promet in dohodek švicarskih železnic

V osebnem prometu švicarskih železnic se je lani število potnikov zvišalo za 11.5 odstotka, dohodki osebnega prometa pa so se zvišali za 16.9 milijona ali za 9.6 odstotka ter so znašali 193.7 milijona šv. frankov.

V tovarnem prometu pa se je pokazalo nazadovanje zlasti v drugi polovici leta. Dohodki so se znižali za 7.3 milijona na 268.3 milijona. Presežek dohodkov je znašal okrog 400.000 švicarskih frankov, prejšnje leto je bil 2.5 milijona, leta 1941. pa celo 18.5 milijona. Znižanje presežka dohodkov je posledica naraščajočih obratnih in upravnih stroškov.

OKVIRJE izdeluje specialist KLEIN Wolfova 4

Ljubljana  Gradišče tovarna bonbonov in peciva

P. Magdič Ljubljana — Ulica 3. maja